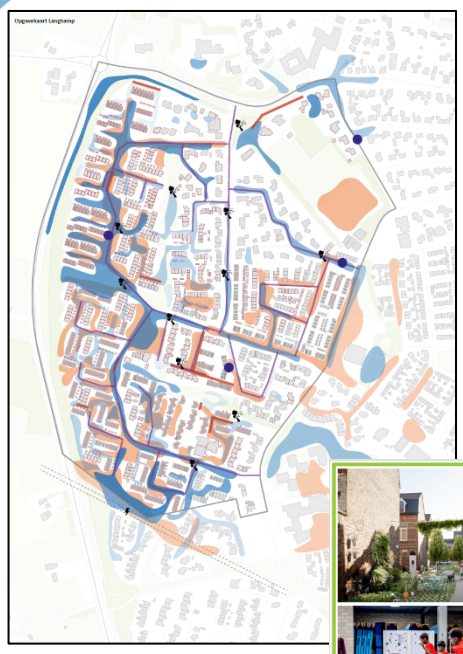
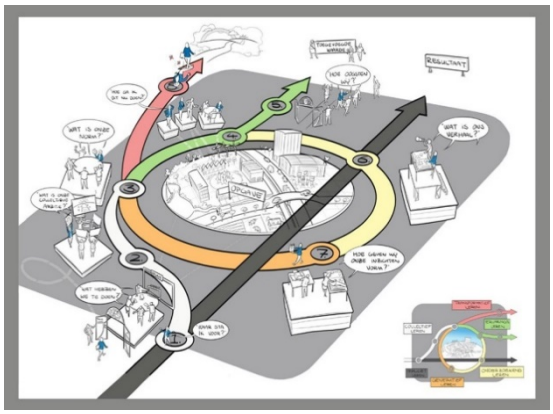
Opgavegerichte buurtaanpak Langkamp

Opgaven, wensbeelden en proces

Juli 2024

Gemeente Raalte

Gemeente Raalte

Inhoud

Inleiding 3
De buurt Langkamp 3
Leeswijzer 3
Aanleiding 4
Omgevingsvisie Horizon Raalte 2040 4
Nota Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte 4
Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2030 (GRP 21-30) 5
Opgaveaanpak gemeente Raalte 5
Uitgangspunten 7
Buurtaanpak: The natural step 7
Opgavegericht teamleren 7
Aanpak 9
Doel 9
Opgaveteam 9
Uitgangspunten 9
Proces 10
Opgaven 12
Quick-scan 12
Opgavenkaart 13
Op locatie 14
Sociale aspecten 16
Enquête 16
Meldingen openbare ruimte 17
Integrale thema's 18
Wensbeelden 22
In woord… 22
…beeld 23
…en categorieën 24

Inleiding

De buurt Langkamp

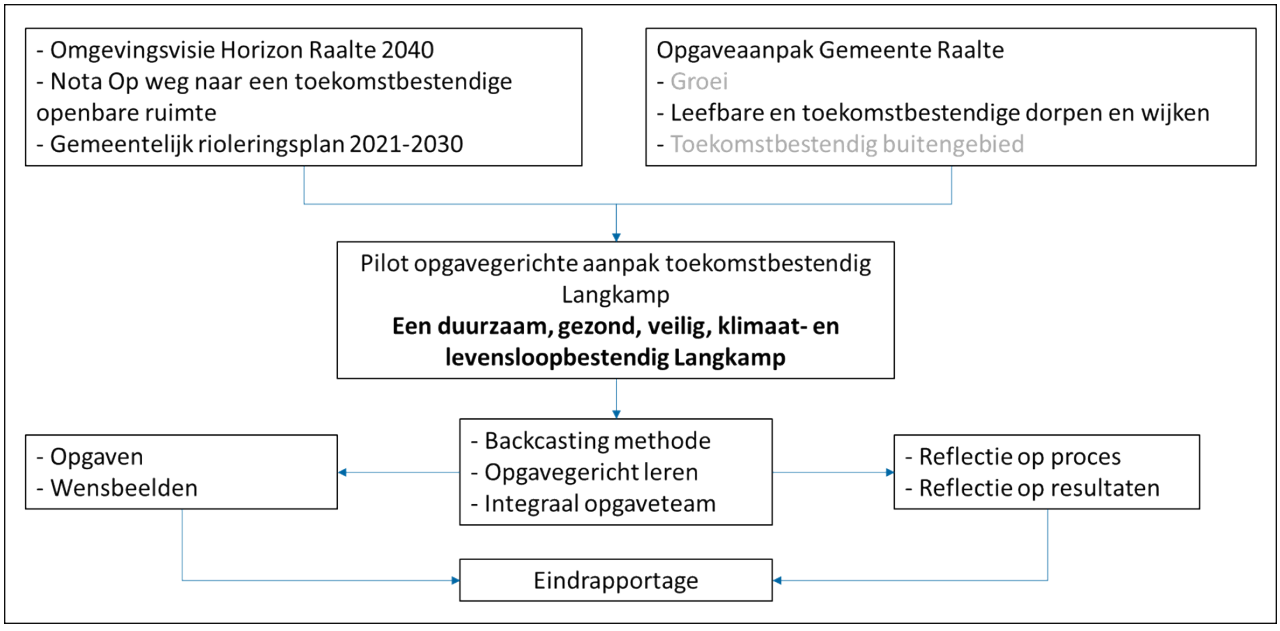
De buurt Langkamp is gelegen aan de westkant van het dorp Raalte, tussen het centrum van Raalte en de geluidswal langs de N348, op de plek van het tracé van de voormalige spoorlijn Deventer-Ommen. Langkamp is eind jaren 60, begin jaren zeventig gerealiseerd om het groeiende aantal bewoners in de gemeente te kunnen huisvesten. Daarvoor was het landbouwgrond. In deze periode werden ook de wijken De Olykampen en Westdorp gebouwd. Langkamp heeft primair een woonfunctie, is vrij groen en kent weinig voorzieningen. In de directe omgeving zijn die er wel, bijvoorbeeld sportvelden, zorginstellingen en scholen.

Langkamp is 41 hectare groot en heeft 864 geregistreerde gebouwen en adressen. De gemiddelde waarde van de woningen (WOZ-waarde, 2023) is € 300.000. De wijk bestaat uit relatief veel huurwoningen, namelijk 58%. De wijk heeft meerdere bushaltes en is daardoor goed bereikbaar met het openbaar Vervoer.

Langkamp heeft 1.895 inwoners. Het is een wijk met veel volwassenen in de leeftijd van 45 tot 65 jaar. De volgende leeftijdscategorieën komen het meeste voor: 45-65 jaar (26%), 25-45 jaar (24%), 65 jaar en ouder (21%) 15 jaar en jonger (17%) 15-25 jaar (11%). De meerderheid van deze inwoners (54%) heeft een middelbaar opleidingsniveau.

Leeswijzer

Hoewel de processen die hebben geleid tot de opgavegerichte buurtaanpak door elkaar liepen en het opgaveproces dynamisch was, is er wel een hoofdlijn uit te destilleren. Die hoofdlijn is gebruikt als structuur voor deze rapportage en is hieronder in figuur 1 weergegeven. Reflectie op proces en resultaten is door de rapportage heen opgenomen. Alle opgeleverde (tussen)producten zijn opgeslagen in de projectmap op sharepoint: Buurtaanpak Langkamp - Producten - Alle documenten (sharepoint.com)

Figuur 1 Brede proces opgavegerichte buurtaanpak Langkamp

Aanleiding

Omgevingsvisie Horizon Raalte 2040

In de omgevingsvisie van gemeente Raalte is de volgende ambitie opgenomen voor toekomstbestendige wijken en dorpen: 'We omarmen de verduurzamingsopgave van onze wijken en dorpen en de demografische veranderingen die hier plaatsvinden. We zien de noodzaak en kans om samen te werken aan een verbouwing van onze wijken en dorpen tot duurzame, gezonde, klimaat- en levensloopbestendige leefomgevingen. Zo zien we in transformatie de kans om ruimte te geven aan nieuwe woonvormen. Gemeente Raalte als proeftuin waarin gemeente, bewoners en bedrijven samen invulling geven aan eigentijds wonen. In onze gemeente kunnen jong én oud, arm en rijk, een passende woning vinden doordat vol wordt ingezet op diversiteit; er is ruimte voor flexibel ontwikkelen en renoveren en nieuwe manieren van collectief wonen. Er is voor ieder wat wils. Nieuwbouw in de dorpen heeft een voorbeeldfunctie, daar laten we zien dat het anders kan en dat inwoners de ruimte krijgen om anders, flexibel en samen invulling te geven aan de opgaven. Daarbij pakken we de kansen die dit onze lokale maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven bieden, in de bouw en innovatieve maakindustrie.'

Als ontwikkelrichting is daarbij aangegeven: 'Wij kiezen voor toekomstbestendige dorpen en wijken: energieneutraal, klimaatadaptief, gezond, veilig en levensloopbestendig. Wij zien hierbij een belangrijke regisserende rol voor de gemeente, die de samenwerking zoekt met andere partijen, stimuleert en aansluit bij waar de energie in de samenleving zit.' Daarbij zijn drie elementen van belang: '1. Samenhang en snelheid: de urgentie van de opgaven vraagt volgens ons om een aanpak met voldoende snelheid en massa. We zullen de opgaven daarom in samenhang moeten oppakken; zo doen we geen werk dubbel en benutten we het momentum. We vinden het van belang dat er een strategie wordt opgesteld waarmee we niet alleen efficiënt werken, maar waarmee we ook lerend vermogen opbouwen en transparant werken. Opdat er zo een antwoord kan worden gegeven op de vraag: 'waar' ben ik 'wanneer' aan toe? 2. Gebiedsgericht maatwerk: geen wijk of dorp is hetzelfde; er wonen andere mensen met andere behoeften en andere woningen. In veel wijken en dorpen ontpoppen mensen zelf of als collectief al initiatieven om te werken aan een toekomstbestendige wijk. Deze initiatieven vragen een andere inzet dan het oplossen van urgente problemen in een ander (deel van het) dorp. We vinden het daarom belangrijk dat de kaders ruimte laten om als wijk of straat zelf iets op te pakken. Van belang is dat we op de meest urgente plekken beginnen, maar ook mensen stimuleren die zelf alvast beginnen. 3. Sturing en samenwerking: een brede aanpak van dorpen en wijken vergt veel energie en investeringen; niemand kan dit helemaal alleen. We zien de gemeente daarin graag sturen, regisseren en helpen in het bij elkaar brengen van partijen van binnen en buiten de wijk, om zo bewoners te faciliteren en te verleiden om aan de slag te gaan.'

Nota Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte

Op basis van de omgevingsvisie Horizon 2040 is de nota Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte opgesteld, als vertrekpunt voor een nog op te stellen programma Toekomstbestendige openbare ruimte. Daarin is aangegeven hoe de openbare ruimte bij kan dragen aan toekomstbestendige dorpen en wijken. De ambitie voor de openbare ruimte is om 'voor inwoners en ondernemers een aantrekkelijke en gezonde leef- en werkomgeving aan te bieden. Een veilige, vitale en duurzame omgeving in balans met de eisen voor toekomstig gebruik, de ruimtelijke mogelijkheden en met ruimte voor initiatief van de gebruikers.' Daarbij moet de balans worden gevonden tussen enerzijds een risicosturing waarbij investeringen in de openbare ruimte niet alleen afhankelijk zijn van de technische staat, maar ook van het gebruik. Daarbij gaat het primair om het instandhouden van de openbare ruimte. En anderzijds om de leefomgeving toekomstbestendig in te richten, de leefbaarheid en ruimtelijke kwaliteit te behouden en te versterken, om zo het gevoel van "thuiskomen" zo goed mogelijk te borgen. Daarbij gaat het om het toekomstbestendig maken van de leefomgeving. Zowel voor het vervangen als voor het toekomstbestendig maken van de openbare ruimte zijn vele typen participanten in beeld. Ieder met een eigen belang en opgave en met de nodige kennis, energie en inzet. De gemeentelijke rol wordt mede bepaald aan de hand van de aard en de omvang van de opgave.

De gemeente zet in op een integrale en gebiedsgerichte aanpak, waarbij zij nauw in verbinding staat met de Raalter samenleving en haar professionele partners. In eerste instantie wordt ingezet op het ontwikkelen van plannen die hoog scoren op duurzaamheid met een lange levensduur, waarbij zoveel mogelijk werk met werk wordt gemaakt. Hiervoor wordt een meerjareninvesteringsprogramma opgesteld met een vooruitblik van 4 jaar.

Gemeentelijk rioleringsplan 2021-2030 (GRP 21-30)

In het GRP 21-30 krijgt het oplossen van knelpunten bij extreme neerslag prioriteit, waarbij kosteneffectieve bovengrondse maatregelen de voorkeur hebben. Waar nuttig en nodig worden die opgaven gecombineerd met vervanging van riolering en het ontvlechten van hemelwater en afvalwater. Om Raalte voor 2050 waterrobuust te maken zijn projecten uitgewerkt. Op basis van de nota Op weg naar een toekomstbestendige openbare ruimte kunnen bij die projecten andere thema's aanhaken om een toekomstbestendige inrichting te realiseren. De GRP projecten vormen zo de basis voor integrale projecten die zijn gericht op toekomstbestendigheid. Deze projecten worden opgenomen in het meerjarig investeringsprogramma.

De projecten zijn in het GRP 21-30 gebundeld op buurtniveau. In 9 van de 29 buurten binnen de bebouwde kom van gemeente Raalte moet meer dan €1 miljoen worden geïnvesteerd. Voor gemeente Raalte zijn dat grote tot zeer grote investeringen in de dorpen en wijken. De grootste opgave ligt in de buurt Langkamp. Daarin zijn circa 20 projecten benoemd om de buurt waterrobuust te maken, met een totaal benodigde investering van meer dan €7 miljoen. Uit de wijkanalyse (een globale scan van de opgaven, zie onderstaande tabel) blijkt ook dat in de buurt Langkamp veel andere opgaven en meekoppelkansen zijn. Daarom is besloten om voor Langkamp een buurtaanpak uit te werken.

Resultaten wijkanalyse

Opgaven en ontwikkelingen (1 klein - 3 groot)

	Hemelwateroverlast	Grondwaterproblemen	Falen dwa riolen	Oppervlaktewater	Omharden		Afkoppelopgave	Ondergrondse maatregelen	Beheer	Leefbaarheid	Ruimtelijke ontwikkelingen	Gemeentelijke opgaven	Maatschappelijke ontwikkelingen	Totaal score	Geraamde projectkosten
Langkamp	3	3	1	1	3		3	3	1	1	3	3,0	3	28	€ 7.326.130
Westdorp	3	3	2	1	3		3	1	1	1	1	3,0	3	25	€ 4.456.013
Hartkamp	3	2	1	1	2		3	2	2	1	3	2,5	2	24,5	€ 3.859.955
Heino Centrum	3	1	2	1	3		3	3	1	1	1	2,5	2	23,5	€ 1.637.852
De Zegge	3	1	2	3	3		1	1	3	1	1	3,0	1	23	€ 2.051.752
Heino Zuid	2	2	2	3	2		3	2	1	1	1	2,0	2	23	€ 3.250.178
De Kampen	1	1	2	1	2		3	2	2	1	2	2,5	3	22,5	€ 4.216.625
Heeten Kern	3	1	2	1	2		3	1	2	1	1	2,0	3	22	€ 777.930
Blekkerhoek	3	1	1	1	3		3	1	1	1	1	2,0	3	21	€ 588.072
Raalte Centrum	2	2	1	1	3		3	1	1	1	2	2,0	2	21	€ 2.205.780
Drostenkamp	2	2	2	3	1		2	3	1	1	1	1,5	1	20,5	€ 1.109.563
De Olykampen	1	1	2	1	3		3	1	1	1	1	2,5	3	20,5	€ 0
Luttenberg	2	1	1	3	2		2	2	1	1	1	2,0	2	20	€ 323.374
Mariënheem	1	2	1	3	2		2	1	1	1	2	2,0	2	20	€ 171.201
De Hees	2	2	1	3	3		1	1	1	1	2	1,5	1	19,5	€ 0
Het Raan West	2	1	2	1	2		3	1	1	1	1	2,5	2	19,5	€ 298.434
De Enk	1	1	2	3	3		1	1	1	1	2	1,5	2	19,5	€ 0
De Vloedkampen	2	1	2	1	2		3	1	1	1	1	2,0	2	19	€ 963.331
Het Raan Oost	1	1	2	1	2		3	1	1	1	1	2,5	2	18,5	€ 295.792
Broekland	2	2	1	1	1		2	1	1	1	1	2,0	2	17	€ 598.021
Nieuw Heeten Kern	1	1	2	1	2		2	1	1	1	1	1,5	2	16,5	€ 337.621
Lierderholthuis	1	1	1	1	2		2	1	1	1	1	2,5	2	16,5	€ 422.335
Laag Zuthem Kern	1	2	1	1	1		2	1	2	1	1	1,5	1	15,5	€ 0
Tijenraan	1	1	1	1	1		2	1	1	1	2	2,0	1	15	€ 0
Kiezebos	1	1	2	1	2		1	1	1	1	2	1,0	1	15	€ 0
Blankenfoort	1	1	1	1	3		1	1	1	1	1	1,0	1	14	€ 0
Het Overstigt	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	1,0	2	14	€ 0
Salland	1	1	1	1	2		1	1	1	1	1	1,0	2	14	€ 0
Franciscushof	1	1	1	1	1		1	1	1	1	1	1,0	1	12	€ 0
Totaal															**€ 34.889.959**

Tabel 1 Resultaten van de wijkanalyse in het GRP 2021-2030

Opgaveaanpak gemeente Raalte

In de omgevingsvisie Horizon 2040 zijn al grote integrale vraagstukken benoemd voor Raalte: *Hoe geven we vorm en invulling aan de ontwikkelingen in het buitengebied, zodat het een prettige plek blijft om te wonen, werken, ondernemen en recreëren? Hoe zorgen we dat bestaande wijken en dorpen leefbaar en aantrekkelijk blijven? Hoe creëren we de optimale randvoorwaarden voor wonen, werken, ondernemen en recreëren in Raalte?* Deze vraagstukken zijn in de omgevingsvisie vertaald naar ontwikkelrichtingen. Die zijn organisatorisch uitgewerkt in een opgaveaanpak van drie grote opgaven: 1) Groei, 2) Toekomstbestendig buitengebied en 3) Leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken). Met de opgaveaanpak wil de gemeente Raalte op effectieve wijze en in nauwe samenwerking met maatschappelijke partners regie nemen op de complexe, vak-, domein-, organisatie- en gemeente overstijgende lange termijn vraagstukken. In de opgave leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken

komen fysieke en sociaal-maatschappelijke opgaven samen. In het algemeen komen grote uitdagingen op de dorpen en wijken af. Er wonen steeds meer senioren en inwoners met een kwetsbaarheid in de wijk. Dit vraagt veel van de draagkracht, de levensloopbestendigheid en het noaberschap in de dorpen en wijken. Ook vraagstukken als bestaanszekerheid, duurzaamheid, kansenongelijkheid, gezondheid en veiligheid hebben invloed op de samenleving.

De buurtaanpak Langkamp is benoemd als pilot voor de opgave leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken, met als doel een duurzaam, gezond, veilig, klimaat- en levensloopbestendig Langkamp.

Kritische reflectie

De buurtaanpak van Langkamp heeft een inhoudelijke aanleiding, namelijk het voorkomen van wateroverlast en schade bij extreme neerslag. In het GRP is die opgave verbonden met andere opgaven en meekoppelkansen, in lijn met de omgevingsvisie en de aanpak van de openbare ruimte, die in diezelfde periode werden ontwikkeld. Vanwege de omvang van die opgaven in Langkamp is al tijdens het opstellen van het GRP met het college besproken om de investeringen op buurtniveau uit te werken in plaats van per project.

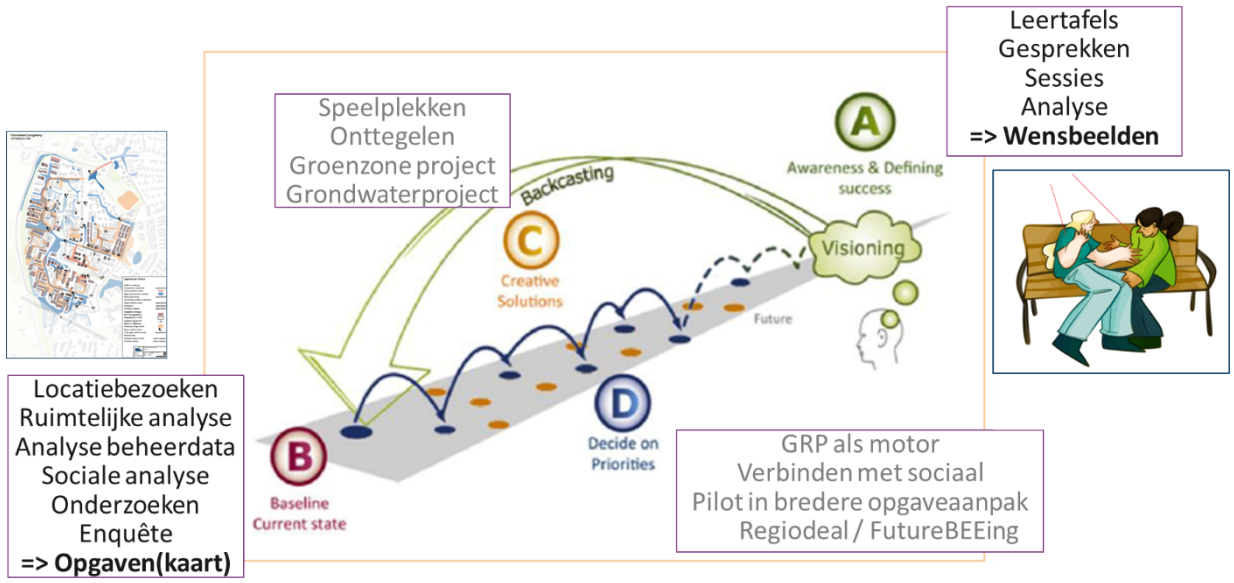
Bij het ontwikkelen van de gemeentebrede aanpak voor opgavegericht werken is Langkamp van het begin af aan in beeld geweest als pilot voor de opgave leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken. Uiteindelijk is gekozen voor twee sporen: een gebiedsgerichte opgaveaanpak voor een leefbaar en toekomstbestendig Langkamp en een gemeente brede opgaveaanpak voor leefbare en toekomstbestendige dorpen en wijken. De interactie tussen deze sporen liep via overleggen met de wethouder en de twee verantwoordelijk ambtenaren. Op uitvoeringsniveau is nauwelijks interactie geweest en dus ook geen wederzijds gebruik gemaakt van kennis, expertise en geleerde lessen.

Uitgangspunten

Buurtaanpak: The natural step

De herontwikkeling van een buurt met de ambitie om deze leefbaar(der) en toekomstbestendig(er) te maken is inhoudelijk en procesmatig zeer complex. In Raalte wordt de complexiteit vergroot doordat er nog geen integrale gebiedsaanpak is en er op verschillende gebieden ook geen beleid is geformuleerd. Om in deze complexiteit een samenhangend proces te doorlopen en resultaatgerichtheid te borgen in de gebiedsgerichte aanpak van de buurt Langkamp is het raamwerk van 'The Natural Step' voor duurzame strategische ontwikkeling als ontwerpmodel geïntroduceerd. Dit is een lerende aanpak met de volgende stappen:
A. bewustwording en visie: wat zijn de huidige en toekomstige wensen?
B. huidige situatie: wat zijn de opgaven, welke stakeholders zijn betrokken, welke ontwikkelingen spelen in en rond Langkamp?
C. creatieve oplossingen: welke slimme stappen kunnen we zetten?
D. besluitvorming: hoe organiseren we de gebiedsaanpak intern en extern?

Het doel van de opgavegerichte buurtaanpak Langkamp was stap A uit de methode, het opstellen van wensbeelden. Tijdens het proces is ook het beeld van de huidige situatie aangescherpt (stap B). Stappen C en D vielen buiten de scope, maar zijn in de praktijk wel verbonden met het proces. In figuur 2 is op hoofdlijnen aangegeven hoe de methode is toegepast op Langkamp.

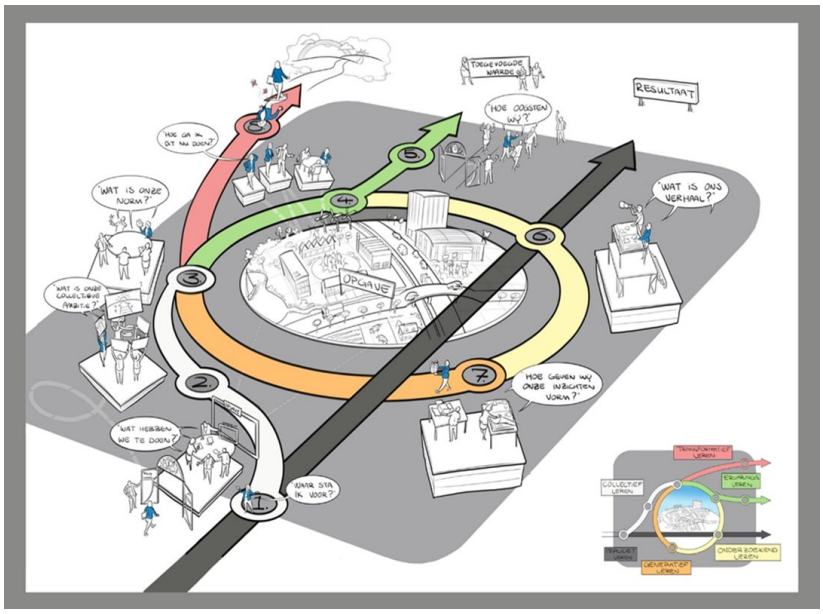

Figuur 2 The natural step methode toegepast op Langkamp

Opgavegericht teamleren

Voor het opgavegericht werken is de methode van Opgavegericht Teamleren, samen werken aan een groter goed (Houtkamp, Ruijters & De Vries, 2019) als basis gebruikt. De methode gaat ervan uit dat opgavegericht werken een reis is om de balans te vinden tussen leren en realiseren. Een opgave wordt gezien als een vraagstuk waar je nog geen antwoorden of denkrichtingen bij hebt. In het opgavegerichte werken zit het leren dus impliciet besloten. Een opgave is context specifiek en niet vanuit één perspectief op te lossen. Ze vraagt daarom om ieders persoonlijke betrokkenheid en samenwerken aan een groter goed. Alhoewel een opgave ook een opdrachtgever kan hebben, heeft die de antwoorden ook niet en stapt zelf, op zijn/haar eigen manier, ook in. Het definiëren van de opgave ligt in het team. Dat is echt anders dan een opdracht die je gegeven wordt, waarbij je zo goed mogelijk uitvoert wat iemand anders bedenkt. Dat leidt tot nieuwe vragen en uitdagingen voor het opgaveteam.
Bij een opgavegerichte gebiedsaanpak gaat het niet om wat het team bedenkt en zelfs niet om wat 'de gemeente' wil, maar om wat het gebied wil. Niet het instrumentarium van de gemeente staat centraal, maar er wordt gemobiliseerd

wat nodig is. Dat zorgt voor onzekerheid, wat van de teamleden vraagt dat ze die samen aan durven te gaan. De complexiteit van de opgave wordt door het team benut om beter te worden en de opgave te dienen. Een centrale vraag in opgavegericht teamleren is “Hoe zorgen we voor goed werk in de opgave; werk dat goed is, goed doet en goed voelt?”

Figuur 3 Model voor opgavegericht teamleren (Houtkamp et al., 2019)

De methode gaat uit van vernieuwen onder druk, waarbij het team aan het werk gaat en de onvoorspelbare wereld ingaat. Daarbij gelden acht ‘ankerpunten’:

1. Wat hebben we te doen? Op basis van betekenisgeving afwegen wat de opgave van ons samen vraagt.
2. Wat is onze ambitie? Tijd maken voor het ontwikkelen van een gezamenlijke ambitie vs individuele ambitie.
3. Wat is onze norm? Wanneer vinden wij dat we het goed doen?
4. Hoe doen we het nu? Hoe worden we samen steeds beter (leren door doen)?
5. Wat oogsten wij? Samen successen vieren en teleurstellingen delen.
6. Waarom werkt het (niet)? Vanuit een helicopterview kritisch evalueren.
7. Hoe geven we nieuwe inzichten vorm? Nieuwe inzichten verwerken in de manier van werken.
8. Hoe ontwikkelen we een nieuw perspectief? Als bestaande patronen en werkwijzen niet werken, radicale keuzes maken.

Kritische reflectie

Voor Raalte zijn zowel een gebiedsaanpak als opgavegericht werken nog in ontwikkeling. Dat gaf veel vrijheid in het proces om te leren en innoveren en de hierboven beschreven methoden toe te passen. Een nadeel is dat beide methoden niet zijn geborgd in de organisatie, waardoor er geen gedeeld referentiekader was om gedurende het proces uitkomsten te delen/bespreken/bediscussiëren, zoals die er bijvoorbeeld wel is voor projectmatig werken en de P&C cyclus. Raalte heeft ook meer een doe-cultuur dan een leer-cultuur, waardoor er extra tijd en aandacht nodig zal zijn om als organisatie structureel en diepgaand te leren van het proces.

Vanuit de methode van The natural step was het opstellen van wensbeelden een doel. Daaraan zijn vooraf geen eisen gesteld. The natural step kent dus vrijheid binnen een voorgeschreven aanpak. Bij opgavegericht teamleren heeft het opgaveteam ook de vrijheid om de aanpak te ontwikkelen. Ondanks de inperking van de vrijheid zijn de opgeleverde wensbeelden innovatief en in potentie bruikbaar en richtinggevend voor het vervolgproces. De vraag of het opstellen van wensbeelden de ‘beste’ manier was als stap naar een leefbaar en toekomstbestendig Langkamp is in het proces een aantal maal gesteld, maar kon binnen de opdracht niet worden beantwoord.

Aanpak

Doel

De Omgevingsvisie en de ontwikkelrichting die zijn beschreven, leiden tot de ambitie: een duurzaam, gezond, veilig, klimaat- en levensloopbestendig Langkamp. De bredere opgave is om met alle stakeholders deze ambitie concreet te maken en daar vervolgens met elkaar gericht aan te gaan werken. Daarbinnen was het doel van het opgaveteam om te komen tot wensbeelden (stap A uit The natural step). Daarvoor moest het opgaveteam een procesmatige aanpak ontwerpen, uitvoeren en evalueren. Daarbij golden als randvoorwaarden:

1) Verbinding maken met de ontwikkeling van opgavegericht werken in de gemeente Raalte;
2) Verbinding maken met 'reguliere' werkzaamheden en lopende initiatieven van stakeholders in de wijk Langkamp.

Opgaveteam

Om te komen tot wensbeelden is van juni 2023 t/m maart 2024 een opgaveteam Langkamp actief geweest, bestaande uit:

- Leander Ernst (Procesregie, gemeente Raalte)
- Marijn Stadhouder (Fysieke aspecten gebiedsontwikkeling, Aveco de Bondt)
- Wouter Reilink (Omgevingsaspecten en bestuurlijke onderdelen gebiedsontwikkeling, Aveco de Bondt)
- Eva Smit (Sociale aspecten / koppeling sociale partners, gemeente Raalte), inzet tot december 2023
- Ellen ter Horst (Procesbegeleider Opgavegericht werken, Ter Horst & partners)
- Marcel van Dijk, later vervangen door Mariëlle Schrijver (Strategisch communicatieadviseur, COMcept)
- Sharon Roukens (Ruimtelijke aspecten gebiedsontwikkeling, Aveco de Bondt)

Uitgangspunten

In de omgevingsvisie is enerzijds opgenomen dat Raalte een gemeente wil zijn die stuurt, regisseert en helpt in het bij elkaar brengen van partijen van binnen en buiten de wijk en anderzijds als gemeente gericht is op (gelijkwaardige) samenwerking met alle spelers in het veld en minder een overheid die initiërend en sturend is. Het opgaveteam heeft dit dilemma opgelost door vanuit een lerende houding de nadruk te leggen op processturing en regievoering; inhoudelijke afwegingen en keuzes werden niet door het team gemaakt, maar door de stakeholders die wonen, werken (aan), leven en hun vrije tijd besteden in de buurt Langkamp. De gemeente Raalte is één van die stakeholders, of beter gezegd: vanuit de inhoudelijke relevantie voor Langkamp werken binnen gemeente Raalte meerdere stakeholders.

Voor het (leren) vormgeven van processturing en regievoering heeft het opgaveteam de volgende kernwaarden centraal gesteld:

- Nieuwsgierig: We zijn nieuwsgierig naar elkaar en iedereen die wij in de context van opgavegericht werken binnen en rondom de wijk Langkamp ontmoeten.
- Solidair: We sluiten aan bij bestaande netwerken en initiatieven en hebben oog voor de cultuur, belangen en werkwijzen van de mensen binnen en buiten het opgaveteam.
- Openhartig: we zijn eerlijk over de inhoud, verwachtingen en delen onze gevoelens. Wij zijn bereid om kwetsbaarheden te laten zien en maken deze bespreekbaar.
- Bescheiden: De ambitie en doelen van de opgave voor Langkamp staan centraal. Vanuit bescheidenheid waarderen we alle kennis, vaardigheden en ervaringen van stakeholders in en rondom de buurt Langkamp.

Daarnaast zijn de volgende interne uitgangspunten vastgesteld:

- Het teamleren en innoveren staat centraal bij alle activiteiten en overleggen;
- Er wordt zij aan zij gewerkt met inwoners/gebruikers in de wijk Langkamp;
- Overleggen vinden zo veel mogelijk plaats in de wijk Langkamp, o.a. vanuit het Centraal Hart;

- De leden committeren zich aan de opgave, hebben capaciteit vrijgemaakt, zijn aanwezig bij de overleggen en activiteiten, stellen hun kennis en kunde en netwerken ter beschikking en zetten zich in vanuit een proactieve houding en “drive”;
- Het opgaveteam omarmt een nieuwe manier van werken, waarin voortdurend de balans wordt gezocht tussen leren, innoveren, structureren, discussiëren, besluiten nemen, sturen op voortgang en resultaten bereiken.

Proces

In figuur 4 zijn de fasen aangegeven die zijn doorlopen. Tijdens het proces zijn de volgende producten opgeleverd:

- Analyse huidige situatie
- Locatiebezoeken => foto’s huidige situatie
- Beleids- en stakeholderinventarisatie
- Sociale analyse
- Opgavenkaart
- Gesprekken met stakeholders => gespreksverslagen
- Expert sessie Aveco de Bondt (Ruimte en civiel-techniek)
- Sfeerbeelden toekomst (gekoppeld aan thema’s quick-scan)
- Communicatiemiddelen, o.a. huis-aan-huis folder
- Sessie jongeren (pizza party in Traxx)
- Leertafels (Noabercafés in KBS De Korenbloem, SV Raalte, Centraal Hart) => methode en materiaal, o.a. Moodboards met de thema’s voor de leertafels
- Inrichting offline en online droomplek
- Langkamp winterwandeling
- Tekenwedstrijd (4 t/m 8 jaar)
- Fotospeurtocht (kinderen 6 t/m 12 jaar)
- Analyse verzamelde input
- Wensbeelden en begeleidende tekst
- Evaluaties
- Eindrapport

Figuur 4 Fasering opgavegerichte buurtaanpak Langkamp

Kritische reflectie

De teamleden kijken positief terug op het proces en de samenwerking. Er is vertrouwen in elkaar ontstaan, de verschillende werelden zijn met elkaar verbonden en mensen hebben echt samengewerkt in plaats van dat ze eigen opdrachten hebben uitgevoerd. Er is veel ruimte geweest voor eigen initiatief, 'ontdekken' en er was veel openheid voor het bespreken van moeilijke of ongemakkelijke onderwerpen. Het leren en vragen heeft daadwerkelijk centraal gestaan en daardoor zijn de teamleden persoonlijk en professioneel gegroeid, hebben ze oude patronen (deels) kunnen loslaten en zijn ze ondanks het uitdagende proces aangehaakt gebleven. De teamleden hebben in de wijk gewerkt, hebben de wijk leren kennen. Gedurende het proces is de verbinding met de organisatie en het bestuur versterkt.

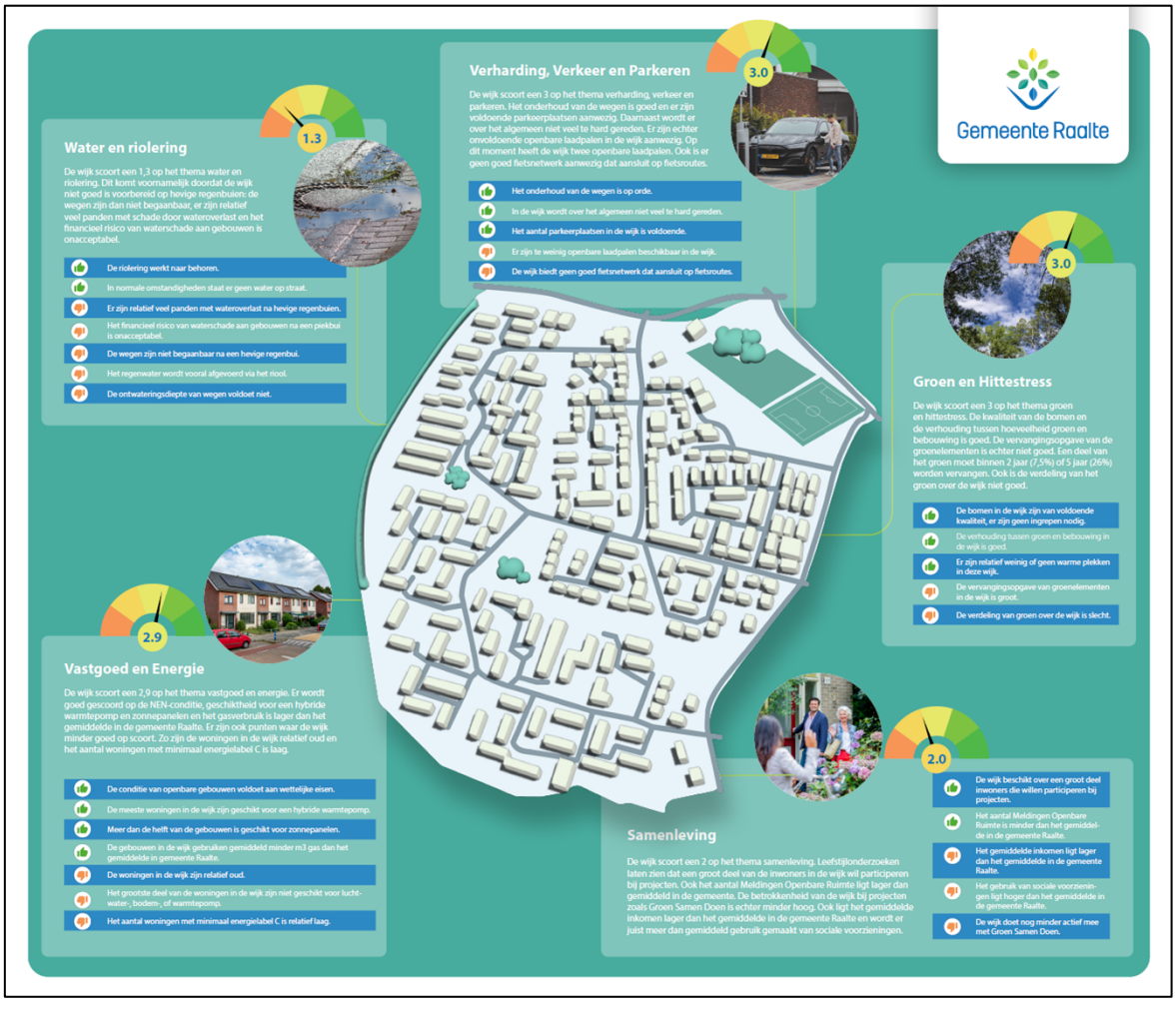
Er zijn ook belangrijke leer- en ontwikkelpunten. Het team was klein en tijdelijk. Dat betekende onder andere dat het team geen netwerk had in Langkamp, behalve sociale partners. Dat maakte het betrekken van externe partijen en inwoners lastig, mede omdat er geen duidelijkheid was over de implementatie van de resultaten. Dat werd versterkt doordat het team vrij los stond van de gemeentelijke organisatie. Er heeft uitwisseling en afstemming plaatsgevonden met het bredere opgavetraject en lopende ontwikkelingen, maar dat heeft niet geleid tot daadwerkelijke versterking van één van die trajecten.

In 2023 is het opgaveteam, met uitzondering van de vakanties, tweewekelijks bij elkaar gekomen, meestal in Centraal Hart (net buiten Langkamp). De balans tussen leren en realiseren lag in die periode gevoelsmatig meer bij het leren. Dat heeft deels te maken met dat in het reguliere werk de focus juist op het realiseren ligt. Maar ook was er een drempel om echt in de wijk aan de slag te gaan, die met diverse argumenten in stand werd gehouden. Het lerende en evaluerende karakter van de overleggen liet dat toe. Dat had doorbroken kunnen worden door het inzetten van andere werkvormen, het meer structureren van de werkprocessen en het creëren van overzicht. De faseovergang na de zomer was daarvoor een passend moment geweest. Daarnaast hadden de groepsleden de geboden ruimte (nog) actiever kunnen invullen en bewust de drempel over kunnen gaan om (kleine) klusjes te doen in de wijk. Het bleek dat teamleden graag voor hen bekende dingen willen doen en dat soms nalieten omdat het in het opgavegericht leren 'anders moest'.
Eind 2023 was een wisseling van de communicatieadviseur, uitval van de medewerker sociaal, werd de deadline verschoven naar maart 2024 en startte de communicatiecampagne, gevolgd door sessies, events en noabercafés met leertafels. Er waren toen minder bijeenkomsten van het opgaveteam en het proces was resultaatgericht. In die periode waren de teamleden heel actief in en rond Langkamp, maar was er geen tijd en ruime voor het teamleren. In maart 2024 is het team meerdere dagen bijeengeweest voor de afronding en evaluatie. Het zoeken van een balans tussen leren en realiseren was voelbaar in het proces. Die balans kan worden gevonden door 'leren door te doen' en 'doen vanuit het leren'; dat vraagt voortdurend aandacht en gezamenlijke sturing.

Opgaven

Quick-scan

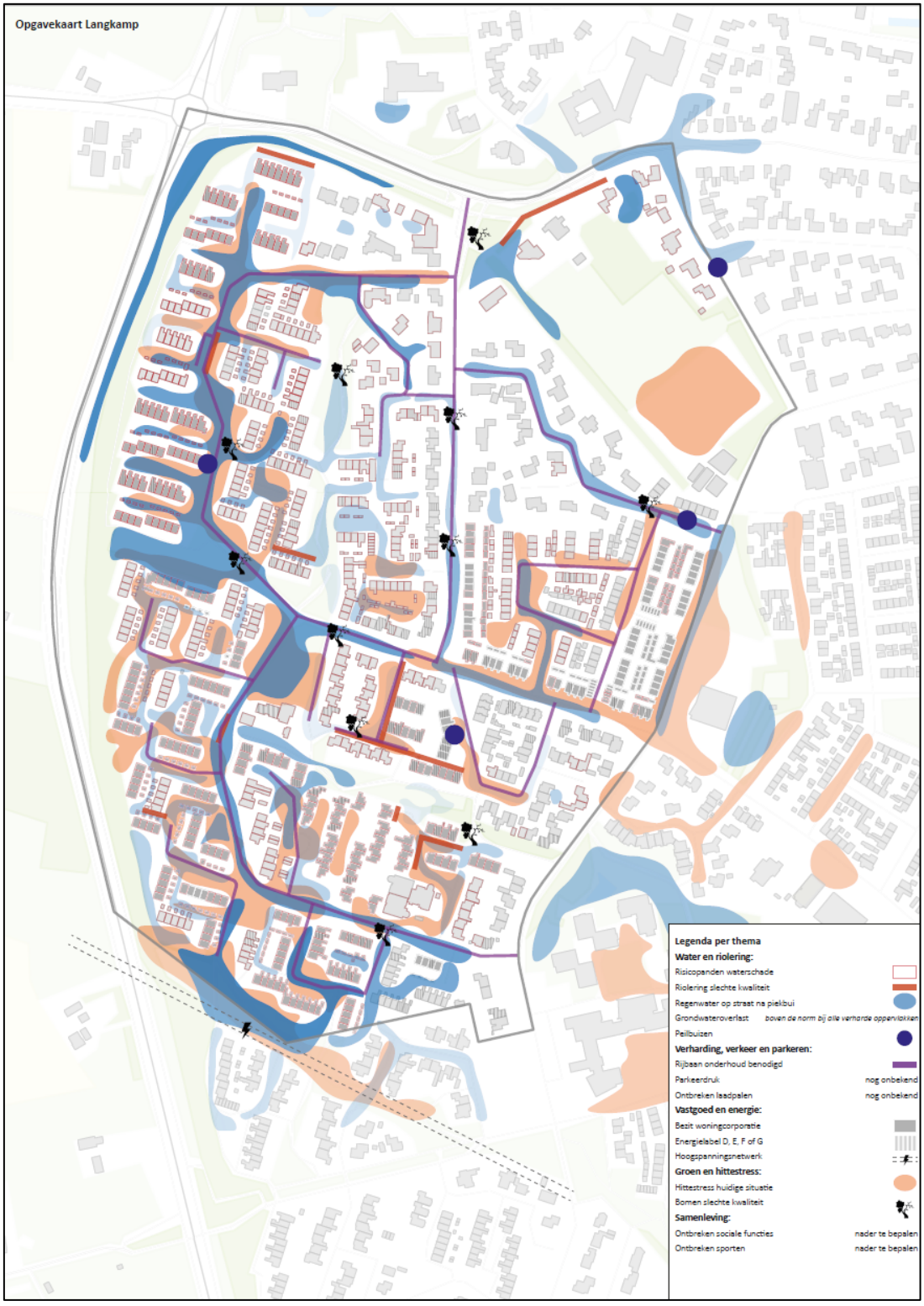
De opgaven in Langkamp waren vanuit gemeentelijk perspectief al in beeld gebracht in een quick-scan (zie onderstaande figuur 5). Daarin zijn binnen de thema's Water en riolering, Verharding, verkeer en parkeren, Groen en hittestress, Vastgoed en energie en Samenleving zverschillende aspecten beoordeeld door specialisten van gemeente Raalte, op basis van normen en expert judgement. Daarbij is aangegeven of een aspect op buurtniveau voldoet of niet. De uitkomsten zijn vertaald naar buurtscores per thema tussen de 0 en 5. Uit de quick-scan blijkt dat er in de buurt veel opgaven zijn binnen het thema Water en riolering: er zijn hoge grondwaterstanden en bij hevige buien kan regenwater niet weg, waardoor dan wegen niet goed begaanbaar zullen zijn en water woningen kan binnenstromen. Dat komt door de relatief lage ligging van de buurt en de geluidswal die de afvoer van water belemmert, maar ook omdat regenwater nog wordt afgevoerd via de riolering. Een deel van het groen is aan vervanging toe en de verdeling van het groen over de buurt kan beter. Er zijn weinig laadpalen voor elektrische auto's en het fietsnetwerk kan beter. Een groot deel van de woningen is relatief oud en niet goed geïsoleerd en (daardoor) niet geschikt voor lage temperatuur verwarming. Het gemiddelde inkomen is lager dan gemiddeld in de rest van de gemeente; het gebruik van sociale voorzieningen ligt juist hoger dan gemiddeld.

Figuur 5 Resultaten Quick-scan Langkamp

Opgavenkaart

De belangrijkste ruimtelijke aspecten zijn ook op kaart weergegeven, zie onderstaande figuur 6. Daarop is te zien waar welke opgaven in de buurt spelen.

Figuur 6 Opgavenkaart Langkamp

Op locatie

Binnen de thema's zijn in Langkamp voorbeelden gezocht van goede punten en verbeterpunten:

1. Water en riolering

Veel openbaar groen

Regenton in eigen voortuin

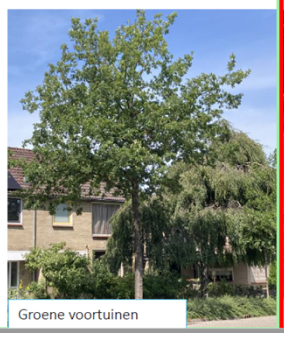
Geluidswal, waterophoping in westzijde van de wijk

Water kan niet afstromen naar groen door stoeprand

Genoeg 'ruimte' in huidige straatprofiel voor bijvoorbeeld waterberging

Groene voortuinen

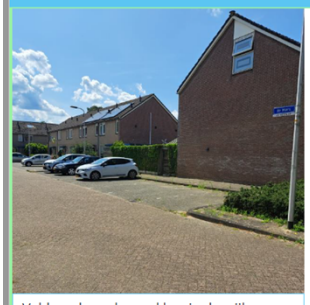

Verhard straatprofiel met minimaal groen

Verharde voortuinen

2. Verharding, verkeer en parkeren

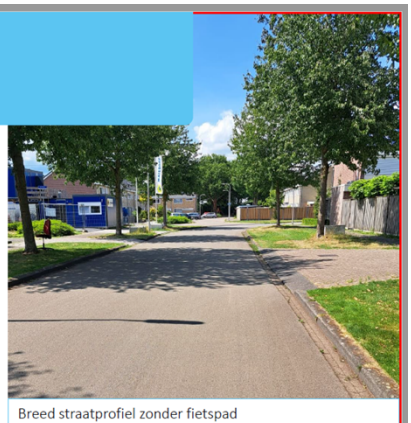
Voldoende parkeervakken in de wijk

Verbinding openbaar vervoer

Weinig elektrische laadpalen

Breed straatprofiel zonder fietspad

Groenvakken op straat

Veel plekken met weinig verharding

Parkeren op straat

Verharde voortuinen

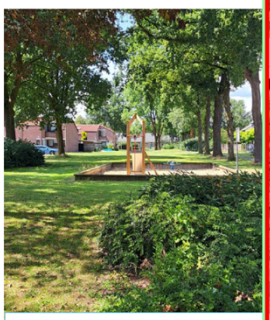
Gemeente Raalte

3. Groen en Hittestress

Enkele plekken hebben veel bomen

Voortuinen met veel bloemen

Voortuinen met veel bloemen

Veel schaduwplekken

Verwaarloosd gras

Slecht verzorgde voortuinen

Stukken groen van slechte kwaliteit

Groen met alleen gras (hittestress), potentie spelen/bewegen

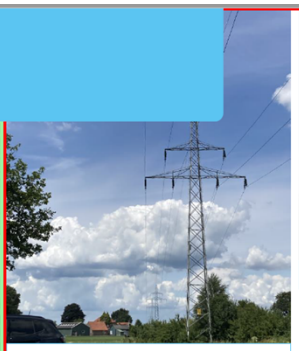
4. Vastgoed en energie

Zonnepanelen corporatie en particulier

Geluidswal zorgt voor beperking geluidsoverlast van de N348

Bewoners zelf bezig met verduurzamen

Zonnepanelen

Hoogspanningsmast (gaat vanaf hier ondergronds)

Slecht verzorgde voortuin

Verouderde woningen

Geluidsoverlast N348

Sociale aspecten

In Langkamp 21% van de inwoners ouder dan 65 jaar. Het is in vergelijking met andere buurten in Raalte een aandachtsgebied voor meerdere gezondheidsthema's: chronisch zieken, overgewicht, belemmering door (een) beperking(en), roken, onvoldoende sporten en bewegen, angst, depressie en eenzaamheid.

Uit de data-analyse van domein Sociaal komen de volgende aandachtspunten naar voren:

- Laag gemiddeld inkomen
- Lage sociaal-economische status
- Hoog gebruik van sociale voorzieningen (wmo, jeugdhulp)
- Moeite met rondkomen

Ook lijkt de participatie- en organisatiegraad in Langkamp vrij laag. In het traject was dat te merken in de lage opkomst bij de leertafels, ondanks de intensieve communicatiecampagne. Anderzijds bleek uit gesprekken in Centraal Hart dat daar juist veel vrijwilligers actief zijn, ook uit Langkamp. Het kan zijn dat de onderlinge samenwerking beter is dan de samenwerking met de gemeente.

Enquête

Naar alle adressen in Langkamp (864 stuks) is een uitnodiging gestuurd om digitaal of analoog een enquête in te vullen over 'Wat vind jij van jouw buurt?'. Die is ingevuld door 177 personen / huishoudens. Dit levert de volgende resultaten op:

Bomen, groen en hittestress

- Er is voldoende groen in de buurt
- De bomen zien er goed uit
- Het groen is niet goed onderhouden
- Er wordt vrij veel overlast ervaren van groen
- Er is beperkte kennis van het verkoelende effect van groen

Straten, stoepen en parkeerplaatsen

- Straten en stoepen worden niet goed onderhouden
- Er zijn onvoldoende parkeerplekken
- Het grootste deel van de inwoners heeft geen mening over laadpalen
- Er kan prettig worden gefietst en gewandeld
- Er wordt regelmatig te hard gereden

Water en riolering
- De riolering functioneert goed
- Op sommige locaties blijft na een hevige regenbui water op straat staan
- Er is weinig wateroverlast in woning of tuin
- Een groot aantal inwoners heeft structureel water in de kruipruimte
- Er is beperkte kennis van wat mensen kunnen doen om waterproblemen te voorkomen of op te lossen
- Het merendeel van de woningen is niet afgekoppeld

Mijn buurt
- De meeste mensen voelen zich veilig
- De meeste mensen vinden het goed toeven in de buurt
- De meeste mensen hebben voldoende contact met buurtgenoten
- De meeste mensen denken graag mee over de toekomst van de buurt

Woning, gas en elektriciteit
- De meeste mensen hebben zonnepanelen of willen die aanschaffen
- De meeste mensen hebben geen (hybride) warmtepomp en willen die niet aanschaffen
- De meeste mensen weten hoe ze hun woning kunnen verduurzamen

Meldingen openbare ruimte

Als er iets mis in de openbare ruime kunnen inwoners dat melden. De meldingen worden geregistreerd. Hieronder is het aantal meldingen per categorie aangegeven voor de jaren 2016 t/m 2023. Uit de tabel blijkt dat het aantal meldingen voor groen, wegen en fietspaden, afval en riolering vanaf 2022-2023 toeneemt. De meldingen voor verlichting worden vanaf 2022 in een ander systeem bijgehouden.

Meldingen openbare ruimte	**2016**	**2017**	**2018**	**2019**	**2020**	**2021**	**2022**	**2023**	**Totaal**
Groen	37	37	46	34	40	29	36	61	320
Wegen en (fiets)paden	36	27	29	19	33	23	46	46	259
Afval	8	7	5	11	5	12	5	21	74
Riolering	13	15	7	7	10	9	7	16	84
Overlast dieren/ ongedierte	9	24	33	24	36	11	16	7	160
Banken, bakken en palen	10	13	4	1	8	13	9	5	63
Sportvelden en Speelplekken	5	3	2	5	5	5	7	5	37
Openbare gebouwen	1					1	4	3	9
Parkeren	1		7	3		1		2	14
Verlichting	58	17	21	34	76	45			251
Hondenpoep	2		5	5	6	3			21
Bouwen en milieu		1		1	1	1			4
Verkeer					1				1
Totaal	**180**	**144**	**159**	**144**	**221**	**153**	**130**	**166**	**1297**
Per adres (864) per jaar	**0,21**	**0,17**	**0,18**	**0,17**	**0,26**	**0,18**	**0,15**	**0,19**	**0,19**

Gemeente Raalte

Integrale thema's

De thema's uit de quick-scan zijn zeer bruikbaar gebleken voor het in beeld brengen van de buurt en het inventariseren en overzichtelijk weergeven van de opgaven, niet in de laatste plaats omdat de scores zijn gebaseerd op data die wordt bijgewerkt in de bedrijfsvoering. Binnen het fysiek domein zijn het integrale thema's die ook prima geschikt zijn om de toekomstbestendigheid te verbeelden. Echter, sociaal-maatschappelijke aspecten zijn naast de fysieke aspecten geplaatst onder het thema Samenleving. In deze fase van een opgavegerichte buurtaanpak schuurt dat. Zo is Langkamp een aandachtsgebied voor meerdere gezondheidsthema's: chronisch zieken, overgewicht, belemmering door (een) beperking(en), roken, onvoldoende sporten en bewegen, angst, depressie en eenzaamheid. Er wonen vrij veel minima en mensen die moeite hebben om rond te komen. Ook wordt vrij veel gebruik gemaakt van sociale voorzieningen (jeugdzorg en WMO). In Langkamp is 21% van de inwoners ouder dan 65 jaar, wat ook levensloopbestendigheid tot een belangrijk aandachtspunt maakt. Deze aspecten kunnen zowel qua oorzaak als qua oplossing nauw verbonden zijn met fysieke aspecten. Zo is een oneven trottoir waarschijnlijk een groter probleem in een buurt met veel ouderen en mensen met slechte gezondheid. En kan de fysieke maatregel 'wegonderhoud' bijdragen aan het verbeteren van levensloopbestendigheid en gezondheid.

Er zijn daarom thema's benoemd waarin fysieke en sociaal-maatschappelijke aspecten meer zijn geïntegreerd. Deze zijn gebruikt als indeling van de leertafels waaraan dialogen zijn gevoerd:

Gemeente Raalte

Gemeente Raalte

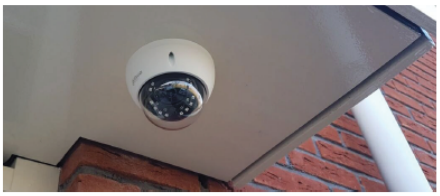

Veilig

Toegankelijk

Kritische reflectie

De stap van ‘integraal fysieke’ thema’s naar ‘integraal sociaal-maatschappelijke thema’s werd gezet in de overgang van de fase van kennismaken met elkaar, de buurt en de opgaven naar het in gesprek gaan met anderen over hun wensen. De tastbare uitkomst ervan, de moodboards die voor de thema’s zijn opgesteld, werkten uitstekend in combinatie met de leertafels. Enerzijds breed genoeg om juiste gesprekken te kunnen voeren, anderzijds afgebakend genoeg om die gesprekken in goede banen te kunnen leiden. De moodboards lijken breder toepasbaar, bijvoorbeeld voor thematische gesprekken op straat. Of, zoals in dit traject gebeurde, aan een tafel in een zorgcentrum. Die integratie was in het opgaveteam minder evident, iets waar veel aandacht aan is besteed. Er kwamen grote, schijnbaar structurele verschillen tussen het gemeentelijke fysiek en sociaal domein aan het licht. In het opgaveteam is die afstand verkleind en wederzijds begrip en waardering ontstaan voor de twee werelden. Het gaan gebruiken van andere thema’s was daar een logisch gevolg van.

De afstand is niet volledig overbrugd. Het uitvallen van het teamlid vanuit domein Sociaal en het niet opvullen van dat gat droeg daar in negatieve zin aan bij. Maar het valt daar niet aan te wijten. Tijdens de eindevaluatie werd de opmerking gemaakt dat de thema’s uit de quick-scan toch ook prima zijn. Door te werken aan de fysieke leefomgeving wordt gewerkt aan sociaal-maatschappelijke doelen. ‘Er is een wateropgave en door die op te lossen kunnen we andere zaken ook verbeteren.’ Dat is waar, vanuit een perspectief dat er een fysieke omgeving is waarbinnen zich sociaal-maatschappelijke interacties afspelen. Er is ook een perspectief dat er een sociaal-maatschappelijke werkelijkheid is die zich noodzakelijkerwijze afspeelt in fysieke ruimten. Dan zijn fysieke ingrepen misschien helemaal geen kans, maar juist een bedreiging. ‘Het is voor een zorgverlener nu al moeilijk om binnen de beschikbare tijd alle cliënten langs te gaan, laat staan als de straten openliggen.’ Ook dat perspectief is waar.

In het opgaveteam zijn zulke perspectieven in alle openheid besproken. Maar juist het gebied ingaan en samen te werken aan (kleine) opgaven hielp om ze echt bij elkaar te brengen. Dat had meer benut kunnen worden.Twee voorbeelden:

Er is een pizzaparty georganiseerd met jongeren uit Langkamp, in jongerencentrum Traxx. De jongerenwerker vertelde over de problemen die een groot deel van hen had: thuis, op school, met (internet)relaties. Daar was tijdens de sessie niets van te merken. De jongeren waren via de app opgetrommeld door de jongerenwerker. Door haar in toom gehouden en dik tevreden met de pizza’s van domino’s werkten ze gezamenlijk aan de toekomst van Langkamp. Die avond heeft veel indruk gemaakt op de twee teamleden uit het fysiek domein die aanwezig waren. Leren in en van een andere wereld.
Voor het uitnodigen van inwoners voor de noabercafés zijn huis-aan-huis folders bezorgd. Het was te kort dag om dat extern te laten doen, dus dat is door twee teamleden gedaan. Dit gaf onverwacht veel inzicht: verschillen in de buurt, type woningen, onderhoud van de openbare ruimte, onderhoud van de tuinen, etc. Het gaf ook een gevoel van betrokkenheid om naar voordeuren te lopen, persoonlijk een uitnodiging in de bus te doen en af en toe een praatje te maken.

Gemeente Raalte

Wensbeelden

De opbrengsten van de analyses, gesprekken, sessies en leertafels zijn uitgewerkt en vertaald in woord en beeld. Ook is de data gecategoriseerd. In totaal zijn 371 wensen verzameld.

In woord...

In Langkamp wonen we met veel plezier. Het is een wijk waar het contact met buren prettig is. Voor bewoners die al lang in de wijk wonen én voor nieuwe mensen in de wijk. We kennen onze buren, helpen elkaar verder als het nodig is en dragen zorg voor elkaar.

Voor jong en oud zijn er mogelijkheden om te bewegen. Rondom huizen en tuinen is er voldoende ruimte in het groen. Daar is wandelen, sporten en spelen een dagelijks tafereel. Mooie fiets- en wandelpaden nodigen ons uit om per voet of per fiets op pad te gaan. Maar ook sportveldjes en aantrekkelijke speeltuinen houden ons in beweging. Op eigen initiatief óf juist in een groep. Bewoners, wijkprofessionals en vrijwilligers organiseren samen verschillende (sociale) activiteiten. Informatie over deze activiteiten weet iedereen te vinden. Bewoners weten waar AED's hangen én hebben een EHBO-diploma op zak. Zo is acute zorg voor iedereen in de wijk altijd dichtbij. We ontmoeten elkaar op school, in de moskee, bij de voetbalvereniging, in het jongerencentrum en bij Centraal Hart. Of juist spontaan op een bankje in het groen, terwijl onze honden leuk met elkaar spelen.

Veel bewoners in de wijk kunnen zich zelfstandig redden. Belangrijke voorzieningen in en buiten Langkamp zijn goed te bereiken. De toegankelijke wegen, fijne rustbankjes en herkenbare wandel- en fietspaden maken het mogelijk dat we ons gemakkelijk kunnen verplaatsen. Oók als dat door een beperking niet altijd vanzelfsprekend is. Onze wijk is dan ook netjes en veilig. We zien geen drempels en paaltjes, maar smalle groene straten waar niet te hard gereden wordt. Goede straatverlichting zorgt ervoor dat we ons 's avonds veilig over straat kunnen verplaatsen. Waar nodig is handhaving aanwezig, maar we hebben vooral oog voor elkaar. Niet alleen 's avonds, maar ook overdag. Als iemand zorg nodig heeft, staan we in Langkamp voor elkaar klaar.

De groene straten van Langkamp vormen een warm welkom voor iedereen die de wijk binnenkomt. Mooie bomen, planten en bloemen geven de wijk kleur. Ook onze eigen tuinen zijn groen en onderhouden. Daar werken we als bewoners, wijkprofessionals en vrijwilligers graag aan mee. Waar het kan, gaan we een stapje verder voor het klimaat. Samen proberen we de energielasten zo laag mogelijk te houden. We plaatsen zonnepanelen en warmtepompen, isoleren woningen en delen de energie met de rest van de buurt. En dat is niet het enige wat we delen. Op verschillende plekken in de wijk helpt wateropslag ons bij hevige regenval overlast te voorkomen.

Gemeente Raalte

...beeld

Figuur 8 Wensbeelden Langkamp

…en categorieën

De opgehaalde wensen zijn gerubriceerd tot de volgende categorieën, die dus voor de buurt Langkamp een nadere invulling zijn van de algemene begrippen ‘duurzaam, gezond, veilig, klimaat- en levensloopbestendig’ uit de omgevingsvisie:

- Bereikbaar en verkeersveilig
- Betere samenwerking, communicatie en (digitale) informatievoorziening
- Duurzaam en energiezuinig
- Groen en biodivers
- Groene en verzorgde tuinen
- Hondvriendelijk
- Klimaatadaptief
- Leefbaar en inclusief
- Noaberschap en gezamenlijke activiteiten
- Plekken voor sport, spelen, ontspannen en ontmoeten
- Sociaal veilig
- Voldoende verlichting en straatmeubilair
- Voorzieningen dichtbij

De categorieën zijn een soort terugvertaling naar de gemeentelijke organisatie. Er kunnen personen, clusters en domeinen aan worden toegewezen. Ze zijn daarom heel praktisch. Maar de categorieën zijn ook subjectief en niet uitsluitend. Ze doen geen recht aan de integraliteit van de opgaven en de wensbeelden. Ter illustratie:

Figuur 9 Voorbeeld wensbeeld binnen thema Sociaal

Met dit ene beeld wordt de wens voor een hondvriendelijk, inclusief, sociaal veilig Langkamp weergegeven, wat weer samenhangt met noaberschap, bereikbaarheid en ontmoetingsplekken.

Kritische reflectie

De opgavegerichte buurtaanpak Langkamp heeft geleid tot een integraal beeld van de opgaven in en de wensen voor de buurt. Hoewel in de methode van the natural step het opstellen van wensbeelden stap A is en het bepalen van de huidige situatie stap B, is dat tijdens de aanpak grotendeels omgedraaid. Het verkennen van de huidige situatie was in het opgaveteam nuttig om begrip te krijgen van elkaars denken en werken; dat had meer kunnen worden benut. Ook had het team in die fase meer naar buiten kunnen gaan. Deels om de inventarisatie aan te vullen en te versnellen, maar vooral om inwoners en professionals van het begin af aan te betrekken en daarmee het proces te beïnvloeden. Bijvoorbeeld door hen ook te bevragen over hoe zij benaderd zouden willen worden bij het opstellen van wensbeelden.

In het beginnen met inventariseren zit de valkuil besloten dat vanuit een beeld van de huidige situatie wordt doorgeschakeld naar sectorale doelen en aanpakken. Dat gebeurde ook, al snel werden vanuit het team ruimtelijke streefbeelden geformuleerd voor de thema's uit de quick-scan. De lerende aanpak heeft voorkomen dat dit patroon zich doorzette. Daardoor zijn de wensbeelden vanuit een open blik tot stand gekomen. De wensbeelden zijn specifiek voor Langkamp, maar modulair opgebouwd, zodat ze gebruikt kunnen worden voor vervolgstappen in Langkamp, maar ook voor vergelijkbare trajecten in andere buurten. Voor alle opgeleverde producten geldt dat is geprobeerd om dat op zo'n manier te doen dat de producten en/of werkwijzen kunnen worden toegepast in andere trajecten.

In de breedte is veel informatie verzameld uit verschillende bronnen, waardoor voldoende input is geleverd voor representatieve wensbeelden, die -zeker in combinatie met de geïdentificeerde opgaven- een goede basis vormen voor vervolgstappen. Het aantal betrokken inwoners was beperkt tot zo'n 30, ondanks dat intensief en aan verschillende doelgroepen is gecommuniceerd. Op een inwonersaantal van bijna 1.900 is dat (erg) weinig. Echter geldt dat bij het toepassen van de wensbeelden in projecten en gezamenlijke trajecten nadere invulling zal plaatsvinden met de direct betrokkenen. Het is ook relatief: de omgevingsvisie geldt voor zo'n 35.000 mensen en is opgesteld door 115 visiemakers.

Volgens de methode van the natural step zijn de volgende stappen in de buurtaanpak het creatief aan de slag gaan in de buurt en het ontwikkelen van het besluitvormingsproces. Op buurtniveau zijn deze stappen met elkaar verweven. Er gebeurt al veel in de buurt, door veel partijen, en er gaat nog meer gebeuren. Om dat optimaal bij te laten dragen aan het realiseren van de wensbeelden is afstemming, coördinatie en besluitvorming nodig. Ook daarvoor geldt de valkuil dat vanuit gemeentelijke en, daarbinnen, sectorale belangen sturing wordt gegeven aan dit proces.

Als opgaveteam wilden we handelen vanuit de kernwaarden nieuwsgierig, solidair, openhartig en bescheiden. Uiteindelijk is 'betrokken' misschien wel onze echte kernwaarde geworden, bij Langkamp en elkaar. Het loslaten gaat daarom gepaard met de zorg dat in het vervolg niet de wensen voor Langkamp centraal worden gesteld, maar de organisatorische / sectorale / persoonlijke kijk daarop en de daarmee samenhangende ingesleten patronen en werkwijzen. Om echt opgavegericht te werken is ook voor de vervolgstappen een lerende aanpak nodig. Dat leren binnen een opgavegerichte gebiedsaanpak zal in belangrijke mate gaan over het verenigen van schijnbare tegenstrijdigheden. In de pilot Langkamp kwamen de volgende aan het licht:

- Realiseren door te leren
- Strategisch handelen door aan de slag te gaan
- Verbreden en verbinden door het klein en praktisch te houden
- Behouden door te vernieuwen
- Leiden door los te laten